

EKOŠOLSKI LIST

EŠL- št. 8/ 10. april 2017

HVALA ZA DOBRA DELA!

Dragi koordinatorji in mentorji, sodelavci programa Ekošola!

Kadar koli se naše aktivnosti ali pobude nanašajo na humanitarnost in dobra dela, ste vedno

pripravljene sodelovali in pomagati. Veseli nas, da smo povezani tudi v skrbi za sočloveka in družbo kot celoto. To dokazujejo vsakoletni podatki v poročilih, letos pa tudi število šol, ki ste prijavljene v te projekte. Med največjimi sta projekta 'Star papir zbiram, prijatelja podpiram', ki je namenjen štipendiranju mladih, in vseslovenski humanitarni projekt zbiranja plastenk 'Jaz, ti, mi za Slovenijo – stara plastenka za novo življenje', s pomočjo katerega bomo prispevali svoj delež k nakupu ogrevalne mizice za novorojenčke v izolski porodnišnici. Pri tem projektu, ki smo se mu v programu Ekošola pridružili lani, letos sodeluje kar 190 ustanov.

Brez dvoma ste vi največji donatorji, saj svoje delo namenjate mladim, jih spodbujate in jim skozi izobraževalni proces kažete pravo pot. Hvala.

V tej številki:

*Mladi poročevalci
Humanitarni projekt
EKOSKLADownica* 2

*Učinkovita raba energije
Ekobranje* 3

Jaz, ti, mi za Slovenijo 4

*Ekopaket
Altermed
Hrana ni za tjavendan* 5,6

*Srečanje ekovrtecev
25.5.2017 v Velenju* 7

KOLENDAR DOGODKOV:

22. marec – 22. april: Zbiranje plastenk PET v projektu Jaz, ti, mi za Slovenijo – stara plastenka za novo življenje

22. april: Rok za oddajo izdelkov v nagradnem natečaju Jaz, ti, mi

za Slovenijo – stara plastenka za novo življenje

15. april: Rok za oddajo prispevkov Mladi poročevalci na temo Biotska pestrost

21. april: Ekobranje za ekoživljenje (Rok za oddajo del v likovnem natečaju na temo Energija)

28. april: Rok za oddajo nalepk ali sloganov v projektu URE v vrtcih in šolah

28. april: Rok za oddajo končnega poročila projekta Hrana ni za tjavendan

31. maj: Rok za oddajo poročila Raziskovalci biotske raznovrstnosti

MLADI POROČEVALCI ZA OKOLJE - pišite za zeleno Delo

Prepričani smo, da je v vaši okolici veliko rastlinskih in živalskih vrst, ki s svojo pestrostjo pripomorejo k ravnovesju v naravi, bogatijo videz, omogočajo zdrav življenjski prostor – ali pa tudi ne? Katere so avtohtone in katere invazivne vrste? Od kod so? Na kaj vplivajo? O vsem tem raziskujte, pišite, snemajte, fotografirajte!

Do 15. aprila 2017 v sodelovanju s časopisno hišo Delo in Katedro za novinarstvo na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani z veseljem pričakujemo **prispevke na temo biotske raznovrstnosti**. Prosimo, upoštevajte navodila za pripravo in oddajanje prispevkov:

Upoštevajte **navodila za pisanje v določenem žanru**, ki smo jih pripravili na povezavi [Mladi poročevalci](#).

Na začetku prispevka **navedite žanr**, ki ste ga izbrali.

Če je mogoče, prispevkom dodajte fotografije – nujno pa morate poslati **dovolj kakovostne fotografije v ločenih datotekah** (.jpg), ki so primerne za objavo v časopisu.

Prispevke pošljite na naslov: info@ekosola.si.

NAGRADNI NATEČAJ ZA NAJBOLJŠE PRIMERE DOBRIH PRAKS NA TEMO URE IN OVE

Vabimo vas, da nam posredujete dobre in zanimive prakse na temo učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, ki ste izvedli v okviru tematskega sklopa **Energija**. **Opišite vaš primer iz letošnjega ali lanskega šolskega leta, ki je zaradi načina dela, rezultatov ali pridobljenih izkušenj, navdih in pomoč drugim ustanovam pri načrtovanju podobnih projektov v prihodnje.**

Natečaj omogoča prijavo primerov v štirih kategorijah:

učenci na osnovnih šolah; dijaki na srednjih šolah; učitelji na osnovnih šolah – primer dobre učne ure; profesorji na srednjih šolah – primer dobre učne ure.

Vabimo vas, da primer na kratko opišete na [obrazcu](#), ki nam ga pošljete do 30. junija 2017 na naslov info@ekosola.si.

Najboljši primeri dobrih praks bodo nagrajeni. Primer boste lahko predstavili na jesenski konferenci koordinatorjev programa Ekošola in prenovljeni spletni platformi, **EKOŠKLA-Dovnica, ki bo zaživela jeseni.**

Projekt podpira Eko sklad
Slovenski okoljski javni sklad

V prejšnjem ciklu Mladih poročevalcev za okolje ste se izkazali s prispevki o odgovornem odnosu do hrane. Kar štirje prispevki so bili objavljeni v rubriki Zeleno Delo, 10. marca 2017, ki smo ga delili tudi na sejmu Altermed:

Dobro gospodarjenje s hrano, avtorji: Anamarija Gorjup, Maša Pečkaj, Zala Bavdek, Francišek Križ in Nik Mlakar, OŠ Notranjski odred Cerknica;

Vaj, kak se mi lušta, avtorji: Nika Vuk, Žanet Glavač, Rebeka Tot in Dalaila Ristić, DOŠ Dobrovnik,

Skrbno s hrano na vsakem koraku, avtorici: Leja Stiplošek in Lara Bosnar, OŠ Šmrage pri Jelšah, in

Preveč sladkorja škodi, Patrik Lešnjak in Benjamin Štefan, OŠ Jurija Vege Moravče.

Še več prispevkov mladih novinark in novinarjev o hrani je objavljenih na spletnem mestu www.delo.si/novice/okolje. Preverite objave 9. in 10. marca 2017 – morda je med njimi tudi vaša!

Maja pa vas vabimo k pisanju o zdravem življenjskem slogu (npr. gibanje, pozitivno razmišljanje) ter učinkoviti rabi energije in obnovljivih virov energije.

Zakaj je pomembno, da ločujemo in predelujemo star papir?

STAR PAPIR ZBIRAM, PRIJATELJA PODPIRAM

Poraba papirja se je od leta 1995 do leta 2000 povečala za 6-krat. Z recikliranjem iz odpadnih materialov dobimo sekundarno surovino za nove izdelke in zmanjšujemo potrebo po izkoriščanju naravnih, primarnih virov surovin. V proizvodnji papirja tako ohranjamo gozdove. Papir je mogoče reciklirati 4-krat do 6-krat. S poznavanjem, kako odpadni materiali lahko krožijo in postanejo surovine za nove izdelke, bomo dosegli skupni cilj – ohranjanje naravnih virov in zmanjševanje odvisnosti od čedalje višjih cen primarnih surovin.

Vabimo vas, da sodelujete v humanitarnem projektu **Star papir zbiram, prijatelja podpiram** in z zbiranjem odpadnega papirja omogočite štipendiranje svojih vrstnikov, pri tem pa skrbite za čistejšo okolje. Več zbranega papirja pomeni tudi večji prispevek podjetja Dinos v šolski sklad vsake ustanove in več štipendij, ki jih bo podelila [Fundacija pismo srca](#). Kako kroži ločeno zbrani odpadni papir v humanitarnem projektu, si lahko preberete v [didaktičnem gradivu za mentorje](#).

UČINKOVITA RABA ENERGIJE V ŠOLAH IN VRTCIH – ENERGETSKI DETEKTIVI

V okviru projekta Učinkovita raba energije v šolah in vrtcih vas vabimo k izdelavi nalepk in sloganov za stikala na temo: **Kako lahko učinkovito varčujemo z električno energijo v šoli, v vrtcu, doma in v prostem času?** Pet najbolj domiselnih nalepk ali sloganov pošljite najpozneje **do petka, 28. aprila 2017**, na elektronski naslov info@ekosola.si. Več o ukrepih varčevanja z energijo je na voljo v [dodatnih gradivih](#) na naši spletni strani.

S projektom Učinkovita raba energije (URE) v šolah in vrtcih želimo spodbujati mlade k bolj premišljeni in varčni rabi energije tako v šoli kot tudi doma. URE pomeni doseči cilj zmanjšane porabe energije in pri tem upoštevati tehnične in ekonomske pogoje ter porabiti čim manj energije v vrtcu, šoli ali doma. Strokovnjaki ugotavljajo, da se lahko

v vsaki javni ustanovi poraba energije brez dodatnih stroškov zmanjša za 10 do 15 odstotkov.

Natečaj je razpisan v treh starostnih skupinah:

- **VRTCI IN 1. TRIADA OŠ**
- **2. TRIADA OŠ**
- **3. TRIADA OŠ, SREDNJE ŠOLE, FAKULTETE**

Ena od aktivnosti v okviru tega projekta je tudi »**Oblačimo šolo**«, kjer naj učenci v 2. in 3. triadi spoznavajo: toplotno zaščito zgradb, ugotavljajo, kaj pomeni izoliranost, koliko toplote uhaja iz prostorov, raziščejo različne izolacijske materiale ter kateri so najprimernejši. Lahko izdelajo maketo šole in jo čim bolj toplotno izolirajo, ali predstavitvene plakate. Pri tem morajo biti pozorni na material (stiropor, različne gradbene izolacijske materiale, volno, blago, več plasti papirja, karton itd.), kako debela bo njihova izolacija, ali bodo izolirali zunanje ali notranje stene oziroma ali bodo izolirali tudi streho in tla ter zakaj. Vabljeni k sodelovanju! Več na: <http://ekosola.si/2016-2017/projekti/ucinkovita-raba-energije-v-solah-in-vrtcih/>.

Projekt podpira:

EKOBRANJE ZA EKOŽIVLJENJE IN LIKOVNI NATEČAJ ENERGIJA

Branje okoljske literature naj mlade spodbudi in motivira h konkretnemu razmišljanju o določenih okoljskih temah in naj krepí medsebojne odnose. Branje spodbuja tudi pogovore o osebnem razvoju, kako si učenci predstavljajo pot do uspeha. V letošnjem šolskem letu smo projektu dodali še likovni natečaj z naslovom Energija.

Likovni natečaj je razpisan za tri starostne skupine:

Vrtci in prva triada OŠ ELEKTRIČNE NAPRAVE	<ul style="list-style-type: none"> • izdelava nalepk v obliki opozoril za ugašanje luči • katere naprave potrebujejo električno energijo • koliko naprav, ki jih otroci in učenci uporabljajo doma, v vrtcu ali šoli, ne deluje brez električne energije
Druga in tretja triada OŠ ENERGIJA	<ul style="list-style-type: none"> • izdelajo plakate, ki opozarjajo na varčno rabo električne energije • narišejo varčno hišo
Srednja šola RAZLIČNI VIRI ELEKTRIČNE ENERGIJE	<ul style="list-style-type: none"> • izolacijski materiali • vozila prihodnosti

Likovna dela in izdelki naj obravnavajo vire energije, električne pripomočke, ukrepe za varčno rabo energije oz. karkoli, kar vas spominja na energijo. Pri ustvarjanju imate proste roke in lahko uporabite svojo kreativnost ter domišljijo. S pomočjo vodenih barvic, voščenk, tuša, naravnih lepil in materialov ustvarjajte risbe, praskanke, mozaike, stripe, 3-D izdelke in druge.

Varčuj energijo, tudi zemlja jo potrebuje!

Projekt podpira:

Jaz, ti, mi za Slovenijo - Stara plastenka za novo življenje letos za izolsko porodnišnico

Vseslovenski humanitarni projekt zbiranja plastenk je namenjen nakupu ogrevalne mizice za novorojenčke v izolski porodnišnici. Projekt sestavljata dva sklopa (zbiranje odpadnih plastenk in nagradni ustvarjalni natečaj). Zbiranje odpadnih plastenk poteka do 22. aprila 2017.

Nagradno-ustvarjalni natečaj je razpisan v treh starostnih skupinah:

<p>SLIKARČKI/IGRALČKI (vrtec in prva triada OŠ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> risanje, slikanje in druge slikarske tehnike, ustvarjanje figur in skulptur, fotografiranje, pisanje pesmic in zgodbic, dramatizacija pesmic ali igrice, kakršnokoli drugo ustvarjanje o nastajanju, zbiranju, doslednem ločevanju, predelavi plastenk PET in izdelavi recikliranih plastenk
<p>USTVARJALCI/IGRALCI (druga triada OŠ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ustvarjanje ali izvajanje literarnih del (pesmi, zgodbe, igre, stripi, plakati itd.), različne slikarske in kiparske tehnike, fotografija ali videoposnetek o nastajanju, zbiranju, doslednem ločevanju, predelavi in izdelavi recikliranih plastenk
<p>SNOVALCI/RAZISKOVALCI (tretja triada OŠ in srednje šole)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ustvarjanje literarnih del (pesmi, zgodbe, igre, stripi, plakati itd.), različne slikarske in kiparske tehnike, fotografija ali videoposnetek o nastajanju, zbiranju, doslednem ločevanju, predelavi in izdelavi recikliranih plastenk raziskovanje in priprava projektne naloge zapiranja snovnih tokov, še zlasti plastenke PET, lahko pa tudi druge odpadne plastične embalaže

Izdelke nagradno-ustvarjalnega natečaja pošljite najpozneje do 22. aprila 2017 na naslov: info@ekosola.si. Kriterij za zmago v slikarskem, kiparskem, foto- in video-ustvarjalnem delu natečaja je največje število všečkov na Facebooku. Dela bodo objavljena na FB profilu **Jaz, ti, mi za Slovenijo. Glasovanje (všečkanje) bo na omenjenem FB profilu potekalo do vključno 3. maja 2017.**

Katere plastenke in kako jih zbiramo?

Zbirajo se le **ODPADNE PLASTENKE PIJAČ IN MLEČNIH IZDELKOV**, saj morebitni ostanki druge vsebine v odpadnih plastenkah PET (olje, kis, prašek, mehčalec, šampon ...) lahko otežijo njihovo predelavo. V pomoč vam je trikotnik na embalaži, pri katerem mora biti navedeno, da gre za izdelek PET.

Plastenke z drugimi oznakami (HDPE, LDPE, PP idr.) **NE spadajo v zabojnik** s plastenkami v humanitarnem projektu Jaz, ti, mi za Slovenijo - stara plastenka za novo življenje.

Plakate in vreče za zbiranje plastenk PET prevzamete v vam najbližji enoti družbe DINOS. Seznam lokacij in kontaktnih oseb družbe DINOS: <http://www.ekosola.si/uploads/2010-08/Seznam%20zbirnih%20centrov%20DINOS-a.pdf>.

ZAKLJUČNI DOGODEK PROJEKTA EKOPAKET

Na Altermedu smo tudi letos slavnostno zaključili nagradni natečaj projekta [Ekopaket](#). Zmagovalce je nagovorila **mag. Tanja Strniša**, državna sekretarka na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Poudarila je, da s pravilnim ravnanjem z odpadno embalažo skrbimo za ohranjanje naravnih virov za prihodnje generacije. Obenem je dodala, da si moramo čedalje bolj prizadevati tudi za odgovoren odnos do hrane in predvsem za zmanjševanje količin zavržene hrane. Razstavo nagrajenih izdelkov si je ogledal tudi mag. Dejan Židan, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V jesenskem in spomladanskem delu natečaja je sodelovalo 132 ustanov, ustvarili ste 1210 izdelkov!

Skupni zmagovalci natečaja Ekopaket 2016/2017:

Tekmovalna skupina	Ustanova z najvišje ocenjenimi izdelki
VRTCI	<ol style="list-style-type: none"> Otroška igralnica Malina, d.o.o. Vrtec Miškolin Otroški vrtec Metlika
1. triada OŠ	<ol style="list-style-type: none"> OŠ Ivana Babiča - Jagra Marezige JZ OŠ Marjana Nemca Radeče, POŠ Svibno OŠ Šmarje pri Jelšah, POŠ Sveti Štefan
2. triada in 3. triada OŠ	<ol style="list-style-type: none"> OŠ Šmarje pri Jelšah, POŠ Zibika OŠ Ob Dravinji OŠ Ivana Babiča - Jagra Marezige OŠ Grad
SŠ in fakultete	<ol style="list-style-type: none"> Biotehniški center Naklo IC Piramida Maribor – SŠ za prehrano in živilstvo Gimnazija Ledina Srednja trgovska šola Maribor SŠ za gostinstvo in turizem Celje
Posebna kategorija	<ol style="list-style-type: none"> OŠ Brinje Grosuplje, PŠ s PP OŠ Glazija CUEV Strunjan OŠ Roje

Priznani chef Bine Volčič na sejmu Altermed

Na letošnjem sejmu Altermed, ki je potekal od 10. do 12. marca 2017 v Celju, ste se predstavili iz kar 92 ustanov programa Ekošola. Poleg zanimivih, pestrih in domiselnih stojnic ste sodelovali tudi na degustacijskem in predstavitvenem odru. Na predstavitvenem odru ste predstavili številne aktivnosti posameznih ustanov, v demonstracijski kuhinji pa prikazali različne načine priprave zdrave hrane, sadnih napitkov in namazov.

Rdeča nit letošnjih predstavitev je bil kar naslov mednarodnega projekta »Odgovorno s hrano«. Tako so predstavljene aktivnosti vključevale celo prehransko verigo in našo vlogo v njej: od pridelovalca do zaužitja, zavržena hrana, stik z naravo in lastno tradicijo, lokalno pridelavo hrane in zdravo življenje. Nad predstavitvami na stojnicah sta bila navdušena tudi **mag. Dejan Židan**, minister za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano, in **mag. Tanja Strniša**, državna sekretarka.

V petek se je med stojnicami sprehodil tudi **kuharski mojster Bine Volčič**. Z zanimanjem je poskusil napitke, namaze in drugo ponudbo. Prav tako pa je prisluhnil izkušnjam in priporočilom mentorjev in učencev iz posameznih ustanov. V soboto pa nas je na sejmu obiskal še predsednik vlade **dr. Miro Cerar**. Kratko predstavitev svojega dela so prikazali učenci OŠ Dobropolje, ki so v nošah dobrepoljske doline prikazali medgeneracijsko sodelovanje, spoštovanje tradicije in odgovorno ravnanje s hrano. Dijaki SŠ Zagorje so navdušili z domačimi energijskimi ploščicami, predsedniku vlade pa so izmerili tudi sladkor v krvi.

Druga delavnica projekta Hrana ni za tjavendan

V sredo, 29. marca 2017, je na gradu Jable potekala druga delavnica projekta Hrana ni za tjavendan, ki se je je udeležilo 64 predstavnikov iz 31 ustanov. Projekt Hrana ni za tjavendan je bil zasnovan leta 2015 in je namenjen ozaveščanju in izobraževanju o zmanjševanju in preprečevanju nastajanja odpadne hrane. Delavnica je bila namenjena mentorjem projekta in organizatorjem šolske prehrane ter vodjem šolskih kuhinj. Na delavnici so svoje poglede na prehranjevanje v izobraževalnih ustanovah predstavili strokovnjaki.

Mag. Marlene Skvarča je predstavila senzorično kakovost kot izziv za izbiro hrane. Uživanje hrane je fiziološka potreba, na katero vplivajo tudi čustveni in psihološki dejavniki. Hrana povezuje senzorične lastnosti in družabne izkušnje. Otroci prevzamejo navade svojih staršev in okolja, vseč jim je hrana, ki jo uživajo v krogu družine, največji strokovnjak

za prehrano pa je njihova mama. Otrokom je treba hrano predstaviti, jih vključiti v pripravo, pokušanje in ocenjevanje hrane. Na otrokovo poznavanje prehranjevanja poleg staršev vplivajo tudi zaposleni v izobraževalnih ustanovah, čedalje bolj pa tudi mediji in oglaševanje. Ključna lastnost pri otrokovi izbiri hrane je okus, pomembni pa so tudi videz, vonj in tekstura.

Lea Kordiš z Nacionalnega inštituta za javno zdravje (NIJZ) je predstavila zakonodajni in strokovni okvir na področju prehrane predšolskih in šolskih otrok, trende na področju prehranjevanja šolarjev, izzive, s katerimi se sooča šolska kuhinja, ter potek strokovnega spremljanja šolske prehrane v ustanovi. Na koncu je predstavila ključne ugotovitve večletnega strokovnega spremljanja šolske prehrane, ki ga izvajajo na NIJZ.

Anastazija Kokl iz Nacionalnega laboratorija za zdravje, okolje in hrano je predstavila prakso sistema HACCP v izobraževalnih ustanovah. Zdravo prehranjevanje je pomembno v vseh starostnih obdobjih. Način prehranjevanja lahko deluje kot dejavnik tveganja, ki ogroža zdravje posameznika, oziroma kot zaščitni dejavnik, ki krepi zdravje in izboljša kakovost življenja. Odgovornost za zdravje ni samo odgovornost vsakega posameznika, temveč celotne družbe. Vlaganje v zdravje posamezne družbe ne pomeni le finančnega vložka, pomeni tudi ekonomsko uspešnejšo družbo, boljšo kakovost življenja posameznikov in več zadovoljstva. Navedla je primere dobrih praks v vzgojno-izobraževalnih ustanovah, saj omogočajo zdravo izbiro dnevnih obrokov.

XI. srečanje koordinatorjev ekovrtcev Slovenije

Muzej premogovništva Slovenije

Koroška cesta – Stari Jašek, 3320 Velenje

25. maj 2017

.....

PROGRAM SREČANJA

7.30 – 8.30	Registracija udeležencev
8.30 – 9.00	Otvoritev srečanja in pozdravni govori: <ul style="list-style-type: none">- Bojan Kontič, župan Mestne občine Velenje- predstavnik Premogovnika Velenje- Nataša Doler, ravnateljica Vrtca Velenje- mag. Gregor Cerar, nacionalni koordinator programa Ekošola
9.00 – 9.20	Nastop otrok in strokovnih delavk Vrtca Velenje
9.20 – 10.10	Predstavitve projekta »V svetu narave načrtujemo naravoslovne vsebine in aktivnosti, ki povezujejo rastlinstvo, živalstvo, človeka in neživo naravo« - Nataša Doler, Maja Skaza
10.10 – 10.30	Predstavitve ekoakcijskega načrta za šolsko leto 2017/2018
10.30 – 10.45	Finančne spodbude Ekosklada, Slovenskega okoljskega javnega sklada v letu 2017 – Eko sklad
10.45 – 11.15	ODMOR
Prva skupina	
11.15 – 13.15	Ogled jame in razstave v črni garderobi
13.15 – 14.55	KOSILO – Restavracija Jezero
14.55 – 16.00	Sprehod okoli jezera (predstavitve zgodovine in mitologije Velenja)
Druga skupina	
11.15 – 12.30	Sprehod okoli jezera (predstavitve zgodovine in mitologije Velenja)
12.30 – 14.00	KOSILO – Restavracija Jezero
14.00 – 16.00	Ogled jame in razstave v črni garderobi

POMEMBNO:

Drugi del srečanja bo potekal na terenu ob vsakem vremenu. Prosim vas, da ste primerno oblečeni in obuti.

PRIJAVNICA

Prijave sprejemamo do 18.5.2017 na naslov info@ekosola.si.

V A B L J E N I !

Projekt podpira, Slovenski okoljski javni sklad